

Věc C-775/22

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora**

Datum doručení:

20. prosince 2022

Předkládající soud:

Tribunal Supremo (Španělsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

15. prosince 2022

Navrhovatelé:

M. S. G.

N. G. S.

A. G. S.

Odpůrkyně:

Banco Santander, S.A.

Předmět původního řízení

Návrh na prohlášení neplatnosti nabytí podřízených dluhopisů Banco Popular Español, které byly v rámci řešení krize této banky konvertovány na akcie a následně převedeny na Banco Santander, aniž za ně bylo obdrženo protiplnění, a podpůrně (2) návrh na náhradu škody z důvodu porušení informačních povinností banky v souvislosti s příkazem k úpisu uvedených dluhopisů.

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Výklad čl. 34 odst. 1 písm. a) a b) směrnice 2014/59/EU ve spojení s čl. 53 odst. 1 a 3, čl. 60 odst. 2 písm. b) a c) a čl. 64 odst. 4 písm. b) uvedené směrnice.

Právní základ: článek 267 SFEU.

Předběžná otázka

Musí být ustanovení čl. 34 odst. 1 písm. a) a b) ve spojení s čl. 53 odst. 1 a 3, čl. 60 odst. 2 prvním pododstavcem písm. b) a c) a čl. 64 odst. 4 písm. b) směrnice 2014/59/EU vykládána v tom smyslu, že brání tomu, aby po konverzi na akcie a následném převodu těchto akcií bez skutečné protihodnoty podřízených dluhopisů (kapitálových nástrojů tier 2) vydaných úvěrovou institucí v režimu řešení krize, které nebyly v době zahájení postupu řešení krize splatné, mohly osoby, které nabyly tyto podřízené dluhopisy před zahájením tohoto postupu řešení krize, podat proti této instituci nebo její nástupnické instituci žalobu na neplatnost smlouvy o úpisu těchto podřízených dluhopisů a domáhat se vrácení částky zaplacené za úpis podřízených dluhopisů i s úroky vzniklými ode dne uzavření této smlouvy?

Uplatňovaná ustanovení unijního práva

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/59/EU ze dne 15. května 2014, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků a kterou se mění směrnice Rady 82/891/EHS, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES, 2011/35/EU, 2012/30/EU a 2013/36/EU a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1093/2010 a (EU) č. 648/2012;

- Článek 34 odst. 1 písm. a) a b)
- Článek 53 odst. 1 a 3
- Článek 60 odst. 2 písm. a), b) a c).
- Článek 64 odst. 4 písm. b)

Uplatňovaná ustanovení vnitrostátního práva

Směrnice 2014/59/EU byla ve Španělsku provedena Ley 11/2015, de 18 de junio, de recuperación y resolución de entidades de crédito y empresas de servicios de inversión (zákon 11/2015 ze dne 18. června 2015 o ozdravných postupech a řešení krize úvěrových institucí a podniků poskytujících investiční služby), jehož některá ustanovení jsou shodná nebo podobná s ustanoveními uvedené směrnice.

Španělský občanský zákoník obsahuje pravidla upravující restituční účinky prohlášení smlouvy za neplatnou.

Článek 1303: „Nestanoví-li následující články jinak, v případě určení neplatnosti určitého závazku si smluvní strany vzájemně vrátí dosud poskytnutá plnění, která byla předmětem smlouvy, spolu s jejich plody, a cenu včetně úroků.“

Článek 1307: „Pokud smluvní strana, která je povinna vrátit věc na základě prohlášení neplatnosti, tak nemůže učinit z důvodu ztráty věci, musí vrátit z ní získané užitky a hodnotu, kterou měla daná věc v okamžiku ztráty, jakož i úroky od téhož data.“

Článek 1308: „Dokud jedna ze smluvních stran nevrátí to, co je povinna na základě prohlášení neplatnosti vrátit, nemůže být druhá strana nucena plnit své závazky“.

Stručné shrnutí skutkového stavu a původního řízení

- 1 Dne 29. července 2011 Banco Popular Español S. A. vydala podřízené dluhopisy, konkrétně „Podřízené dluhopisy Banco Popular VT.07-21“, které byly splatné v červenci 2021. Pan I. G. C. a paní M. S. G. upsali v tomto okamžiku 105 z těchto podřízených dluhopisů v celkové výši 105 000,00 eur.
- 2 Dne 7. června 2017 přijala Evropská komise rozhodnutí (EU) 2017/1246, kterým se schvaluje program řešení krize pro Banco Popular Español S.A. (Úř. věst. 2017, L 178, s. 15); Jednotný výbor pro řešení krizí (SRB) přijal rozhodnutí SRB/EES/2017/08, kterým byl aktivován program řešení krize Banco Popular, a Fondo de Reestructuración Ordenada Bancaria (Fond pro řádnou restrukturalizaci bank, FROB) přijal nezbytná opatření k provedení rozhodnutí o řešení krize (BOE ze dne 30. června 2017). Stručně řečeno, mechanismus řešení krize banky Banco Popular spočíval v převodu činnosti prostřednictvím převodu akcií na kupujícího, banku Banco Santander, která je získala za cenu jednoho eura. Řešení krize zahrnovalo konkrétně tato opatření:
 - Zaprvé snížení stávajícího základního kapitálu Banco Popular na nulu odpisem nominální hodnoty jejího základního kapitálu ve výši 2 098 429 046 eur, s následným odpisem a zrušením 100 % jejích stávajících akcií. Současně navýšení kapitálu za účelem konverze všech nástrojů dodatečného kapitálu tier 1 ve výši 1 346 542 000 eur na nově vydané akcie o nominální hodnotě 1 euro („nové akcie I“) a poté znovu snížení základního kapitálu na nulu odpisem všech těchto „nových akcií I“.
 - Zadruhé schválení navýšení kapitálu za účelem konverze všech nástrojů kapitálu tier 2, které byly ke dni rozhodnutí o řešení krize v oběhu, na nově vydané akcie Banco Popular („nové akcie II“) ve výši 684 024 000 eur a převedení všech „nových akcií II“ na Banco Santander, která je získala za cenu 1 euro.

Bez souhlasu držitelů tak byly nové akcie vydané v důsledku konverze kapitálových nástrojů tier 2 převedeny na Banco Santander. Banco Santander

zaplatila za tento převod 1 euro. V důsledku toho přestali být pan I. G. C. a paní M. S. G. držiteli podřízených dluhopisů konvertovaných na akcie a převedených na společnost Banco Santander, aniž obdrželi jakékoli protiplnění. Do té doby obdrželi z těchto dluhopisů příjem ve výši 48 328,82 eura.

- 3 Dne 5. července 2019 paní M. S. G., paní N. G. S. a pan Á. G.S. jako dědici D. I. G. C. podali žalobu proti Banco Santander. Tvrdili, že jim banka Banco Popular neposkytla dostatečné informace o povaze a rizicích podřízených dluhopisů, které nabyli, a navrhovali:
 - a) prohlásit smlouvu o úpisu podřízených dluhopisů emitovaných bankou Banco Popular za neplatnou a uložit Banco Santander, jakožto nástupkyni Banco Popular, aby jim vrátila částku 105 000 eur, kterou zaplatili za nabytí podřízených dluhopisů, spolu s úroky, zatímco navrhovatelé vrátí společnosti Banco Santander částku 48 328,82 eura, kterou do té doby obdrželi jako výnos z podřízených dluhopisů, spolu s úroky.
 - b) podpůrně, aby bylo bance Banco Santander uloženo nahradit jim škodu způsobenou nesprávnými informacemi o podřízených dluhopisech nabízených Banco Popular ve výši 56 671,18 eura, což je rozdíl mezi cenou zaplacenou za podřízené dluhopisy a výnosem, který z těchto podřízených dluhopisů získali.
- 4 Soud prvního stupně vyhověl hlavnímu návrhovému žádání a prohlásil smlouvu o úpisu podřízených dluhopisů uzavřenou mezi Banco Popular a navrhovatelem za neplatnou a uložil Banco Santander, aby jim vrátila rozdíl mezi cenou zaplacenou za podřízené dluhopisy (105 000 eur) a zákonným úrokem ode dne jejich úpisu na jedné straně a výnosem, který navrhovatelé obdrželi (48 328,82 eur), a úrokem z něj ode dne každé výplaty výnosu na straně druhé.
- 5 Banco Santander se proti rozsudku odvolala a Audiencia Provincial (provinční soud) odvolání vyhověl. Ačkoli považoval za prokázané, že Banco Popular neposkytla navrhovatelům náležité informace o komplexní a rizikové povaze podřízených dluhopisů, které jim nabídla, a že tento nedostatek informací způsobil podstatný a omluvitelný omyl, kterou byl stížen smluvní souhlas, Audiencia Provincial (Provinční soud) zamítl žalobu, neboť měl za to, že v důsledku rozhodnutí Banco Popular došlo ke ztrátě podřízených dluhopisů, jejichž držiteli byli navrhovatelé, v důsledku jejich konverze na akcie a jejich následného převodu na Banco Santander, aniž došlo k výměně za jiné produkty nebo k nároku na náhradu.
- 6 Navrhovatelé podali kasační opravný prostředek proti rozsudku Audiencia Provincial (provinční soud), kterým napadli zamítnutí hlavního návrhového žádání v žalobě, který se týkal zrušení smlouvy o úpisu podřízených dluhopisů.

Hlavní argumenty účastníků původního řízení

- 7 Argumenty účastníků řízení jsou uvedeny v odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.

Stručné odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 8 Tento spor je součástí řady sporů probíhajících ve Španělsku ohledně různých kapitálových nástrojů Banco Popular (akcie, přednostní akcie, podřízené dluhopisy atd.). Nabyvatelé těchto finančních produktů obecně podávají žaloby na neplatnost smluv o nabytí těchto produktů, kterými se domáhají vrácení ceny zaplacené za toto nabytí, nebo žaloby na určení odpovědnosti (buď v souvislosti s údaji uvedenými v prospektu, jak je stanoveno v článku 6 směrnice 2003/71/ES, nebo v souvislosti s obecnými pravidly uzavírání smluv), kterými se domáhají náhrady škody utrpěné v důsledku tohoto nabytí. Důvodem těchto žalob jsou chybné informace, které Banco Popular poskytovala při prodeji těchto finančních produktů. V návaznosti na řešení krize Banco Popular směřují žaloby proti Banco Santander.
- 9 Po podání kasačního opravného prostředku vydal Soudní dvůr EU rozsudek ze dne 5. května 2022, Banco Santander (C-410/20). V tomto rozsudku bylo zjištěno, že „ustanovení čl. 34 odst. 1 písm. a), čl. 53 odst. 1 a 3 ve spojení s čl. 60 odst. 2 prvním pododstavcem písm. b) a c) směrnice [2014/59] musí být vykládána v tom smyslu, že brání tomu, aby po úplném odpisu akcií základního kapitálu úvěrové instituce nebo investičního podniku v režimu řešení krize podaly osoby, které nabyly akcie v rámci veřejné nabídky úpisu učiněné touto institucí nebo tímto podnikem před zahájením tohoto postupu řešení krize, proti uvedené instituci nebo uvedenému podniku anebo proti subjektu, který se stal jejím/jeho právním nástupcem, žalobu na náhradu škody z důvodu informací uvedených v prospektu podle článku 6 směrnice [2003/71], nebo žalobu na prohlášení neplatnosti smlouvy o úpisu těchto akcií, která má s ohledem na svůj zpětný účinek za následek vrácení protihodnoty uvedených akcií, spolu s úroky ode dne uzavření této smlouvy“.
- 10 V tomto rozsudku bylo určeno, jak je třeba vykládat ustanovení čl. 34 odst. 1 písm. a) ve spojení s ustanoveními čl. 53 odst. 1 a 3 a čl. 60 odst. 2 prvním pododstavcem písm. b) a c) směrnice 2014/59/EU, pokud jde o žaloby na náhradu škody z důvodu informací uvedených v prospektu a žaloby na neplatnost smlouvy o úpisu akcií Banco Popular, které byly odepsány při postupu řešení krize této banky, podané držiteli těchto akcií Banco Popular.
- 11 Pokud jde v původním řízení o závěr Audiencia Provincial (provinční soud), že zacházení s podřízenými dluhopisy (nástroje kapitálu tier 2, které byly konvertovány na nové akcie a následně převedeny na Banco Santander bez jakékoli skutečné protihodnoty) by mělo být stejné jako zacházení s akciemi, které byly odkoupeny v rámci postupu řešení krize, navrhovatelé tvrdí, že zacházení mělo být odlišné, a tudíž lze podat žalobu na neplatnost založenou na vadě, kterou

je stížen souhlas s uzavřením smlouvy o úpisu těchto nástrojů kapitálu tier 2, které nebyly splatné v době, kdy bylo schváleno řešení krize Banco Popular. Rovněž se domnívají, že rozsudek ze dne 5. května 2022 ve věci C-410/20 Banco Santander není v projednávané věci použitelný. Na podporu svého stanoviska navrhovatelé uvádějí následující:

i) Je třeba rozlišovat mezi opatřením týkajícím se odpisu (které se v rámci postupu řešení krize týkalo akcií a nástrojů vedlejšího kapitálu tier 1 po jejich přeměně na akcie) a opatřením týkajícím se přeměny a nuceného převodu (které se týkalo nástrojů kapitálu tier 2, jako je tomu v případě podřízených dluhopisů upsaných navrhovatelé). Tato opatření mají různé účely (odpis, absorpce ztrát, konverze, zajištění kontinuity instituce a jejích základních finančních a ekonomických funkcí) a v důsledku toho i různé právní režimy. Tvrdí, že ustanovení směrnice 2014/59 o zániku závazků, povinností nebo pohledávek (čl. 53 odst. 3 a čl. 60 odst. 2) jsou stanovena pro opatření týkající se odpisu, nikoli však pro opatření týkající se konverze s následným převodem.

ii) Aktivní legitimace nabyvatelů podřízených dluhopisů k podání žaloby na neplatnost je v souladu se zásadou vyjádřenou v bodě 87 a 94 odůvodnění směrnice 2014/59 a s režimem práva na ukončení smlouvy, který je v ní obsažen [(čl. 64 odst. 4 písm. b), čl. 68 odst. 3 a 4 a článek 71)]. V případě konverze žádné pravidlo nevylučuje, ani neomezuje podání žaloby na neplatnost.

iii) Rozsudek ze dne 5. května 2022, Banco Santander (C-410/20), staví na roveň žalobu na náhradu škody a žalobu na neplatnost ve smyslu, že zbavuje investory možnosti podat tyto žaloby. Činí tak však pouze v souvislosti s odepsanými kapitálovými nástroji, nikoliv s nástroji, které byly konvertovány v rámci postupu řešení krize Banco Popular. Navrhovatelé *sensu contrario* vyvozují, že je možné podat takovou žalobu na neplatnost smlouvy o nabytí kapitálových nástrojů, na kterou byla uplatněna opatření týkající se konverze a následného převodu.

iv) V bodě 120 odůvodnění směrnice 2014/59 je uvedeno, že uvádí, že odchylky od kogentních pravidel na ochranu akcionářů a věřitelů subjektů, které spadají do oblasti působnosti směrnic práva obchodních společností EU, obsažené v této směrnici musí být jasně a úzce vymezeny v zájmu zajištění nejvyšší možné úrovně právní jistoty pro zúčastněné strany. Navrhovatelé tvrdí, že pravidla směrnice 2014/59, jak je vykládá Soudní dvůr, zbavují držitele kapitálových nástrojů, na které se vztahuje opatření týkající se odpisu, možnosti podat žaloby na neplatnost nebo náhradu škody, ale nezabývají je možnosti podat takové žaloby ve vztahu ke kapitálovým nástrojům, na které se vztahuje opatření týkající se konverze; opatření omezující práva, jako je omezení práv a žalob stanovené ve směrnici 2014/59 pro držitele odepsaných kapitálových nástrojů, proto nelze rozšířit

na držitele kapitálových nástrojů, na které se vztahuje opatření týkající se konverze.

v) Omezení práva na účinnou soudní ochranu a vlastnického práva držitelů kapitálových nástrojů společnosti v režimu řešení krize je třeba vykládat restriktivně.

vi) Vrácení zaplacené částky, kterého se domáhají navrhovatelé v žalobě na neplatnost, nezpůsobuje ztrátu hodnoty podřízených dluhopisů jako důsledku jejich konverze na akcie a následného nuceného převodu bez protiplnění, nýbrž souvisí s původní smlouvou o úpisu podřízených dluhopisů, která je neplatná, a proto tito držitelé nemohou nikdy mít postavení držitelů nástrojů kapitálu tier 2. Hospodářské důsledky opatření souvisejících s řešením krize nejsou pro tyto účely relevantní a neumožňují srovnávat režim odpisu s režimem konverze kapitálových nástrojů.

vii) Obezřetné a přiměřené ocenění aktiv a závazků banky Banco Popular v rámci postupu řešení krize mělo zohlednit velké množství soudních sporů týkajících se uvádění těchto finančních produktů na trh. Pokud tedy existence těchto sporů snížila hodnotu společnosti Banco Popular za účelem stanovení ceny převodu podniku na společnost Banco Santander, nemohou být nabyvatelé těchto produktů zbaveni možnosti uplatnit vůči společnosti Banco Santander žaloby na neplatnost smluv o úpisu těchto finančních produktů, neboť by to znamenalo bezdůvodné obohacení tohoto subjektu, který by za tento podnik zaplatil směšnou cenu, mimo jiné z důvodu velkého počtu soudních sporů týkajících se tohoto podniku, ale který by se následně zbavil negativních dopadů těchto sporů tím, že by držitelé podřízených dluhopisů vydaných společností Banco Popular byli zbaveni práva podat žalobu.

viii) Pokud by jim byla odňata možnost podat žalobu na neplatnost smlouvy o úpisu podřízených dluhopisů, byla by porušena zásada zákazu méně příznivého zacházení zakotvená v čl. 34 odst. 1 písm. g) a čl. 73 písm. b) směrnice 2014/59, neboť v rámci vyrovnání s věřiteli provedeného v souladu s vnitrostátním právem by byli uznáni jako držitelé běžné pohledávky vůči společnosti Banco Popular.

- 12 Banco Santander tvrdí, že judikatura obsažená v rozsudku ze dne 5. května 2022, Banco Santander (C-410/20), je použitelná na veškeré kapitálové nástroje odepsané nebo zaniklé v důsledku řešení krize Banco Popular a že čl. 64 odst. 4 písm. b) směrnice 2014/59 není použitelný na tato opatření k řešení krize Banco Popular.
- 13 Podle předkládajícího soudu je předložení žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce odůvodněno důvody právní jistoty: (i) existence velkého počtu soudních sporů v této oblasti a ii) skutečnost, že pravidla směrnice 2014/59 týkající se opatření souvisejících s konverzí a jejich dopadu na akcie, které držitelé nástrojů

kapitálu tier 2 mohou přijmout, nemohou být považovány za „acte éclairé“, neboť v rozsudku ze dne 5. května 2022, Banco Santander (C-410/20), bylo rozhodnuto o předběžné otázce týkající se kapitálových nástrojů (akcií vydaných v rámci veřejné nabídky úpisu), na které se vztahovalo opatření k odpisu, a nikoli kapitálových nástrojů, na které se vztahovalo opatření ke konverzi.

PRACOVNÍ DOKUMENT